

מנהג בכתב

שינוי הדף היומי בדרך קצרה

לע"נ הגאון רבי הלל בן רבי
מנחם מנדל יוסף זקס זצוק"ל
הערות והנצחות ט"ל 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 316 פרשת שמות תשפ"ו

זבחים קיט-קכ

הקדיש בשעת היתר ושחט והעלה בשעת היתר אין בהם כלום, וזה לא כדברי רב כהנא.

המשנה חלקה בין במת יחיד לבמת ציבור לענין סמיכה וצפון סביב ותנופה, סמיכה לומדים ממה שכתוב לפני ה' וסמך, צפון שכתוב צפונה לפני ה', מתנות סביב שכתוב וזרק על המזבח סביב, תנופה שכתוב והניף הכהן לפני ה', הגשה שכתוב והגישה אל המזבח.

לר' יהודה אין מנחה בבמה רב ששת אומר שלמ"ד שיש מנחה בבמה יש עופות בבמה ואם אין מנחה בבמה אין עופות בבמה שכתוב זבחים ולא מנחות זבחים ולא עופות.

בבמת יחיד אין צורך בכהן לזריקה שכתוב וזרק הכהן פתח אהל מועד, אין צורך בבגדי שרת שכתוב לשרת בקדש, ואין צורך בכלי שרת שכתוב בהם אשר יקדשו כס בקודש, ואין דין ריח ניחוח שכתוב לריח ניחוח לה', ואין מחיצה בדמים במזבח שכתוב והיתה הרשת עד חצי המזבח והיינו רק במזבח של משכן, אין דין רחיצת ידים שכתוב ובקרבתם אל המזבח ירחצו.

רמי בר חמא אומר שבקדשי במה קטנה אין מחיצה בדמים רק כשמקריבים אותם בבמה קטנה אין אך אם מקריבים אותם בבמה גדולה יש מחיצה בדמים, ורבה מקשה ששינוי שחזה ושוק ותרומת לחמי תודה נוהגים בקדשי במה גדולה ולא בקדשי במה קטנה, ויש לומר שהגירסה היא נוהגים בבמה גדולה ולא בבמה קטנה, וללישנא בתרא רמי בר חמא אמר שכל זה רק בקדשי במה גדולה שהקריבם בבמה גדולה אך בקדשי במה קטנה אף שהקריבם בבמה גדולה אין בהם מחיצה, ולכאורה יש להוכיח מהברייתא שחזה ושוק ותרומת לחמי תודה נוהגים בקדשי במה גדולה ולא בקדשי במה קטנה, ויש לדחות שהכוונה שהם נוהגים בבמה גדולה ולא בבמה קטנה, וזה לא כדעת ר"א שאמר שאם הכניס עולת במת יחיד לפניו קלטה מחיצות לכל דבר.

ר' זירא מסתפק אם הכניס עולת במת יחיד לפניו,

דף קכ והוציאה לחוץ האם אומרים שכיון שהיא נכנסה נקלטה במחיצות או שכיון שחזרה חזרה, ולכאורה זה כמחלוקת רבה ורב יוסף על מה ששינוי שאם שחט קדשי קדשים בדרום מועלים בהם שלרבה אם ירדו לא יעלו ולרב יוסף אם ירדו יעלו, א"כ לרבה לא אומרים שנקלט ולרב יוסף אומרים שנקלט, ויש לדחות שהפסוק הוא לשניהם שרבה אמר שלא נקלט רק לגבי מזבח שהוא מקדש רק את הראוי לו ואינו מקדש את מה שאינו ראוי לו, אך מחיצה קולטת גם את מה שלא ראוי לה, או שנאמר שגם לרב יוסף שהמזבח קלט כי זה מקום אחד אך לגבי שני מקומות המחיצה לא תקלוט או שאין הבדל והמחיצה קולטת, ומה שפשוט לרבה מצד אחד ולרב יוסף מצד שני ר' ינאי הסתפק בכך לגבי אברי עולת במת יחיד שעלו וירדו ואין ספק שאם לא משלה בהם האור שירדו והספק הוא כשמשלה בהם האור, ונשאר בתיקו.

נחלקו רב ושמואל בשחיטת לילה בבמת יחיד אם כשרה או פסולה וזה תלוי בדברי ר"א שהקשה משני פסוקים שכתוב בפסוק אחד ויאמר בגדתם גלו אלי היום אבן גדולה, משמע שמקריבים ביום וכתוב ויאמר שאול פוצו בעם ואמרתם להם הגידו אלי איש שורו ואיש שיהו ושחטתם בזה ואכלתם ולא תחטאו לה' לאכול על הדם ויגישו כל העם איש שורו בידו הלילה וישחטו שם וא"כ הקריבו גם כלילה, אחד יתרץ שבחולין זבחו כלילה ובקדשים ביום ואחד יתרץ שבקדשי במה גדולה רק ביום ובקדשי במה קטנה גם כלילה.

לדעת רב עולת במת יחיד אינה טעונה הפשט וניתוח ולר' יוחנן היא טעונה הפשט וניתוח, ונחלקו בדברי ר' יוסי הגלילי שאמר שהעולה שבני ישראל הקריבו במדבר לא היתה טעונה הפשט וניתוח שחובתה רק מאהל מועד ור' יוחנן סבר מאוהל

דף קיט דוד מלך ז' שנים בחברון שכתוב והימים אשר מלך דוד על ישראל ארבעים שנה, בחברון מלך שבע שנים ובשלמה כתוב ויחל לבנותו בשנת ארבע למלכותו א"כ נשארו שס"ט שנים לשילה.

מנין שאחר שנחרבה שילה הותרו הבמות שכתוב כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה, מנוחה זו שילה ונחלה זו ירושלים, והתורה חלקה אותם ללמד שיש היתר בין זה לזה, ור"ל הקשה מדוע לא הביאו מעשר שני לנוב וגבעון אמר ר' יוחנן שלמדו מעשר שם שם מארון ובנוב וגבעון לא היה ארון לכן לא בא לשם מעשר שני, אך קשה א"כ גם לגבי פסח וקדשים נלמד שם שם מארון ולא יקריבו בנוב וגבעון, אמר ר' יוחנן שזה כדעת ר"ש שבבמת ציבור לא הקריבו אלא פסח וחובות שקבוע להם זמן וחובות שלא קבוע להם זמן לא קרבו אף בבמה גדולה של נוב וגבעון ומעשר בהמה זה חובה שלא קבוע לה זמן והקישו מעשר דגן למעשר בהמה וכמו שלא קרב מעשר בהמה לכן לא הביאו לשם מעשר שני, ויוצא לפ"ז שלר' יהודה הקריבו מעשר בהמה בבמה וכמו שאמר רב אדא בר מתנה שלר' יהודה מעשר שני ומעשר בהמה נאכלו בנוב וגבעון, אך קשה שהם טעונים בירה ויש לומר כדברי רב יוסף שיש ג' בירות שילה נוב וגבעון ובית עולמים והוא אמר את זה לענין אכילת מעשר שני לדעת ר' יהודה.

שנו בברייתא שלר' יהודה ירושלים היא נחלה כמו שכתוב כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה ונאמר היתה לי נחלתי כאריה ביער ועוד נאמר העיט צבוע נחלתי לי העיט סביב עליה, ור"ש סובר שמנוחה זו ירושלים ונחלה זו שילה, ועוד נאמר זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי איתיה, ועוד נאמר כי בחר ה' בציון אוה למושב לו, ולכאורה לר' יהודה שמנוחה זו שילה מובן שהפסוק הקדים את מנוחה לנחלה אך לר"ש שמנוחה זו ירושלים מדוע הפסוק הקדים מנוחה לנחלה, ויש לומר שר"ש יבאר את הפסוק שלא רק שלמנוחה לא הגעתם אלא אף לנחלה לא הגעתם, ואצל ר' ישמעאל שנו שמנוחה ונחלה זה שילה ואצל רשב"י שנו שמנוחה ונחלה זה ירושלים, **עמוד ב** ולכאורה לדעות שמנוחה ונחלה זה ירושלים ושילה או להפך מובן מדוע הפסוק שנה את שניהם אך אם נאמר ששניהם זה שילה וירושלים קשה מדוע הפסוק שנה בנפרד ולא כתוב המנוחה והנחלה, לכאורה למ"ד שמנוחה ונחלה זה שילה מובן ששילה נקראת מנוחה שנחו מהכיבוש ונחלה ששם התחלקו הנחלות בגורל על פי ה' אך אם נאמר ששניהם זה ירושלים אמנם שייך לקרוא לה נחלה אך מה שייך מנוחה לירושלים, ויש לומר שהכוונה למנוחת הארון כמו שכתוב ויהי כנוח הארון, לכאורה רק למ"ד שנחלה ומנוחה זו ירושלים אך בזמן שילה הותרו הבמות מובן הפסוק ויקח מנוח את גדי העזים ויעל על הצור לה' אך אם נאמר שמנוחה זו שילה וא"כ נאסרו הבמות איך הקריב מנוח בבמה, יש לומר שזה היה הוראת שעה, ושנו אצל ר' ישמעאל כרשב"י והסימן לכך שר"ש שהוא גבר משך את תלמידי ר' ישמעאל שהם רבים לשמועתו.

רב כהנא אמר על דברי המשנה שאם הקדיש בשעת היתר והקריב בשעת איסור אינו חייב כרת על שחטו חוץ שזה רק בשחיטה אך אם העלה חייב כרת שכתוב ואליהם תאמר על הסמוכים תאמר והיינו גם על מה שהוקדש בשעת היתר במות ובכ"ז חייב כרת בהעלאה, ורבה מקשה שלא כתוב ועליהם אלא ואליהם, ועוד שינוי שר"ש אמר ד' כללים בקדשים א. שאם הקדישם בשעת איסור כמות ושחט והעלה בשעת איסור הם בעשה ולא תעשה ויש בהם כרת. ב. אם הקדיש בשעת היתר ושחט והעלה בשעת איסור הם בעשה ולא תעשה אך אין בהם כרת. ג. אם הקדיש בשעת איסור ושחט והעלה בשעת היתר יש בהם רק עשה אך אין בהם לא תעשה. ד. אם

מועד ואילך בין במה גדולה ובין במה קטנה ולרב רק בבמה גדולה אך לא בבמה קטנה, ויש ברייתא כדברי ר' יוחנן שהדברים שבין במה קטנה לגדולה הם קרן כבש יסוד ריבוע בבמה גדולה ולא בבמה קטנה, כיור וכנו בגדולה ולא בקטנה חזה ושוק בגדולה אך לא בקטנה, ובשחיטה שוים במה גדולה ובמה קטנה, וכן בהפשט וניתוח וכן שדם מתיר ומפגל בגדולה ובקטנה וגם מומים וזמן בגדולה ובקטנה.

שנו בברייתא מנין שזמן פוסל בקטנה שהתורה אמרה שאם לן ישרף ופיגול ישרף כמו שפיגול פסול בבמה כך לן פסול בבמה ומצד שני ניתן לומר שהתורה אמרה שלן ישרף וכן יוצא ונאמר שכמו שיוצא כשר בבמה כך לן כשר בבמה **עמוד ב** אך ניתן ללמוד ק"ו מעופות שמום לא פוסל בהם וגם זמן יפסול בהם וקדשי במה קטנה שמום פוסל ודאי שזמן פוסל, ויש לפרוך שזר פסול בעופות והוא כשר בבמה וא"כ גם זמן כשר בבמה אלא לומדים מהפסוק **וזאת תורת זבח השלמים**, שזמן בבמה קטנה הוא כבמה גדולה.

ת.ו.ש.ל.ב.ע.

מסכת מנחות

פרק כל המנחות

דף ב משנה כל המנחות שנקמצו שלא לשמן הן כשרות אלא שלא עלו לבעלים לחובתו מלבד מנחת חוטא ומנחת קנאות שאם קמצן הכהן שלא לשמן ונתנן בכלי והלך והקטיר שלא לשמן או לשמן ושלא לשמן או שלא לשמן ולשמן פסולות, לשמן ושלא לשמן כגון לשם מנחת חוטא ולשם נדבה שלא לשמן ולשמן לשם מנחת נדבה ולשם מנחת חוטא. **גמרא** יש להקשות מדוע כתוב **אלא** שלא עלו וניתן לכתוב ולא עלו, ויש לומר שהחדוש הוא שלבעלין הם לא עלו אך המנחה עצמה כשירה ואסור לשנותה כדברי רבא שאמר שאם שחט עולה שלא לשמה אסור לזרוק את דמה שלא לשמה ולומדים את זה מסברא שאם שינה שלא לשמה לא ישנה בה יותר, וניתן ללמוד מהפסוק **מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת לה' אלוקיך נדבה** ולכאורה מדוע זה נקרא נדר ונדבה אלא כוונת הפסוק שאם כמו שנדרת עשית זה יהיה נדר ואם לא זה יהיה נדבה, **עמוד ב** והרי גם בנדבה אסור לשנות.

לכאורה המשנה לא כר"ש שאמר שכל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשירות ועלו לבעלים לחובתן שהרי המנחות אינם דומות לזבחים שאם קמץ מחבת לשם מרחשת מעשיה מוכיחים עליה לשם מחבת, וכן אם עשה מנחה חריבה לשם בלולה מעשיה מוכיחים עליה שהיא לשם בלולה אך בזבחים אין הוכחה מהמעשה שהרי שחיטה אחת לכולם וזריקה וקבלה אחת לכולם, ולרב אשי שאמר שר"ש דיבר רק בעשה מנחת מרחשת לשם מחבת או להיפך, אך המשנה דברה במנחה לשם מנחה וגם ר"ש יודה בזה, אך לרבה ורבא לקמן שר"ש חלק בכל המנחות א"כ המשנה לא כר"ש, ואין לומר כמו שרבה חילק שר"ש מודה בשינוי בעלים שהרי המשנה דברה גם בשינוי קודש שכתוב בהמשך שהקריב מנחת חוטא לשם נדבה, ואין לחלק גם כדברי רבא שחילק בין קומץ מנחה לשם זבח לקומץ לשם מנחה אחרת שהרי המשנה דברה בקומץ מנחה לשם מנחה ובכ"ז לא עלו לחובה וא"כ לדברי רבה ורבא משנתינו לא כר"ש.

ויש להקשות מדברי ר"ש בברייתא ששינוי שר"ש למד מהפסוק שנאמר במנחה **קדש קדשים היא כחטאת וכאשם** שיש בה דינים כחטאת ויש דינים כאשם, שמנחת חוטא היא כחטאת שאם קמצה שלא לשמה היא פסולה ומנחת נדבה היא כאשם שאם קמצה שלא לשמה היא כשירה, וא"כ יש ללמוד מאשם שכמו שהוא כשר בשלא לשמו ואינו מרצה כך המנחה תהיה כשרה אך היא לא תרצה, ורבה ביאר שבשינוי קודש היא מרצה אך בשינוי בעלים היא לא מרצה, ואביי מקשה שאם לומדים פסול מחשבה בהיקש מה ההבדל בין שינוי קודש לשינוי בעלים, אמר רבה שר"ש למד מסברא שבמעשיה מוכיחים היא מרצה שהרי ר"ש דרש את טעם הפסוק וא"כ התורה פסלה רק במחשבה שהיא ניכרת ובשינוי בעלים שהמחשבה לא ניכרת התורה לא פסלה, אך קשה שלפ"ז עולת העוף שמלק אותה למעלה לשם חטאת העוף היא תרצה שהרי מעשיה מוכיחים שהיא עולה שהרי חטאת נעשית למטה, אך יש לדחות שחטאת

העוף נעשית למעלה כמו ששינונו שמלקה בכל מקום במזבח היא כשירה, אך קשה שנאמר שאם מיצה את דם עולת העוף למעלה הא תרצה שהרי מעשיה מוכיחים שהיא עולת העוף שהרי מיצוי דם חטאת העוף הוא למטה,

דף ג אך יש לדחות שאין כאן מעשיה מוכיחים שיגידו שזה מיצוי שאחר הזאה שהרי שינונו שאם מיצה דמה בכל מקום במזבח היא כשירה, אך קשה שנאמר שאם מיצה דמה בכל מקום חטאת העוף לשם עולה היא תרצה שהרי מעשיה מוכיחים שהיא חטאת שהרי עולת העוף נעשית רק למעלה ושם נעשה גם המיצוי, ויש לומר שאכן היא תהיה כשירה ומה שר"ש אמר שאין המנחות דומות לזבחים הכוונה לזבחים ולא לעופות.

יש להקשות שקדשי קדשים ששחטם בצפון לשם קדשים קלים ירצו כי מעשיהם מוכיחים שהם קדשי קדשים שהרי קדשים קלים נעשים בדרום, ויש לומר שקדשים קלים לא נעשים רק בדרום וניתן לעשותם גם בצפון שהרי שינונו קדשים קלים שחיטתם בכל מקום בעזרה וא"כ אין מעשיה מוכיחים, אך קשה שקדשים קלים ששחטם בדרום לשם קדשי קדשים ירצו שהרי ודאי מעשיהם מוכיחים שהם קדשים קלים שהרי קדשי קדשים נעשים רק בצפון, ויש לומר שזה לא נקרא מעשיה מוכיחים שיגידו שהם קדשי קדשים שנשחטו בדרום שלא כדינם, אך קשה שא"כ גם בקמץ מחבת לשם מרחשת מעשיה לא יוכיחו שיאמרו שהוא נדר במרחשת והוא מביא במחבת את המרחשת שלא כדינה, ויש לומר שאכן אם יביא מרחשת במחבת היא נעשית מחבת כמו ששינונו שאם אמר עלי במחבת והביא במרחשת או שנדר במרחשת והביא במחבת מה שהביא הביא אך לא יצא ידי נדרו, אך קשה שאולי יאמרו שהוא נדר זו להביא במחבת והביא במרחשת ושינונו שאם נדר זו להביא במחבת והביא במרחשת או זו להביא במרחשת והביא במחבת היא פסולה, ויש לומר רק לרבנן אך לר"ש

שאמר שיצא ידי נדרו א"כ קביעות הכלי אינה כלום ואין חילוק בין אם אמר זו או שאמר עלי, אך קשה שנאמר שעולה ששחט לשם חטאת היא תרצה שזה זכר וזו נקבה, ויש לומר שכיון שיש שעיר נשיא שהוא חטאת שבאה זכר א"כ אין מעשיה מוכיחים, אך קשה שבאופן שאמר הריני שוחט לשם חטאת יחיד יש הוכחה במעשיו שזה זכר וזו נקבה, ועוד קשה שכל חטאת יחיד ששחט לשם עולה היא תרצה שהרי חטאת באה נקבה ועולה באה זכר, ויש לומר שאין מעשיה מוכיחים שהרי ההיכר מכוסה באליה אך זה מובן רק בכבשה שיש אליה ואינו ניכר אך בשעירה ניכר מה זכר ומה נקבה, אלא יש לומר שלעולם בין זכר לנקבה זה לא על דעת האנשים וזה לא נקרא מעשיה מוכיחים, אך קשה שפסח ששחט לשם אשם ירצה שמעשיו מוכיחים שזה בן שנה וזה בן שתיים, ויש לומר שיש אשם נזיר ומצורע שבא גם בן שנה א"כ אין מעשיו מוכיחים, אך קשה שכשאמר בפירוש לשם אשם גזילות או אשם מעילות מעשיו מוכיחים, ועוד שגם אשם גזילות ומעילות ששחטם לשם פסח ירצו שהמעשה מוכיח שהם באים בני שתיים ואילו פסח בא בן שנה, אלא יש לומר שבן שנה ובן שתיים לא נחשב מעשיו מוכיחים שהכר זה אינו על לב האנשים שהרי יש בן שתיים שנראה כבן שנה ויש בן שנה שנראה כבן שתיים, אך קשה ששעיר ששחטו לשם אשם ירצה שזה צמר וזה שיער ויש לומר שאינו ניכר שיכולים לומר שהוא איל שחור, אך קשה שעגל ופר ששחטם לשם פסח ואשם ירצו שהרי לא שייך עגל ופר בפסח ואשם, **עמוד ב** ויש לומר שאכן כשחשב כך הוא מרצה לר"ש, וכשר"ש אמר זבחים הכוונה רוב זבחים.

רבא מתרץ בדברי ר"ש שהוא דיבר שקומץ מנחה לשם מנחה שמרצה אך בקומץ מנחה לשם זבח אינו מרצה, שכתוב **וזאת תורת המנחה** תורה אחת לכל המנחות למשם מנחה ולא במנחה לשם זבח שלא כתוב **וזאת תורת המנחה** וזבח, אך קשה שר"ש אמר מפני שמעשיה מוכיחים, ויש לפרש שר"ש אמר שאף כשאין המחשבה נכרת אינה פסולה שהרי נאמר **וזאת תורת המנחה** תורה אחת לכל המנחות אך בזבחים אף ששחיטה אחת לכולם לא כתוב **וזאת תורת המנחה** וזבח, אך קשה א"כ כששחט חטאת חלב לשם חטאת דם או לשם חטאת ע"ז או לשם חטאת נזיר ומצורע תהיה כשירה ותרצה שהרי נאמר **וזאת תורת החטאת** תורה אחת לכל החטאות, ויש לומר

שאכן לר"ש כשר ורק רבנן פסלו כמו שאמר רבא שאם שחט חטאת חלב לשם חטאת דם או חטאת ע"ז היא כשירה אך אם שחט לשם חטאת נזיר ומצורע היא פסולה כי הם נחשבים כעולות, ורב אחא בר רבא שנה שלשם כולם פסול שהרי כתוב **ושחט אותה לחטאת** לשם אותה חטאת.

רב אשי מתרץ בדעת ר"ש שבקומץ מחבת לשם מרחשת מעשיה מוכיחים אך אם קמץ מנחת מחבת לשם מנחת מרחשת פסול שאם הוא קמץ מחבת לשם מרחשת זה מחשבה בכלי ומחשבה לא פוסלת בכלי אך אם קמץ מנחת מחבת לשם מנחת מרחשת זה מחשבה במנחה שפוסלת, אך קשה שר"ש אמר שמעשיה מוכיחים, ויש לפרש שהכוונה שאם היא מחשבה הנכרת היא פסולה ומה שר"ש אמר שבזבחים אינו כן הכוונה שאף ששחיטה אחת לכולם וזריקה וקבלה אחת לכולם הוא חושב בזביחה שהתורה פסלה בה מחשבה, ורב אחא בר רבא הקשה לרב אשי מדוע חרבה לשם בלולה היא כשרה הרי זה לא מחשבה בכלי, ורב אשי אמר שזה דברי רוח שהוא אמר לשם בלילה סתם ולא שם מנחה אחרת, אך קשה א"כ כשחושב לשם שלמים נאמר שזה לשם שלום סתם ויש לחלק שהזבח עצמו נקרא שלמים אך המנחה לא נקראת בלולה שכתוב **וכל מנחה בלולה בשמן** ששמה הוא בלולה בשמן אך לא בלולה סתם.

כולם לא ביארו כרבה שאדרבה מחשבה שניכרת התורה פסלה, ולא ביארו כרבא שלא משמע להם ללמוד **מוזאת תורת**, כולם לא ביארו כרב אשי בגלל קושיית רב אחא בר רבא.

מה **שפשוט** לרבא מצד אחד ולרבה מצד שני שאל רב הושעיא את ר' אסי

דף ד במקריב מנחה לשם זבח לדעת ר"ש האם טעמו של ר"ש הוא שמחשבה שניכרת אינה פוסלת וא"כ יש כאן מחשבה הנכרת, או שר"ש למד מהפסוק **וזאת תורת המנחה** ולא כתוב זבח, אמר ר' אסי האם הגענו לסוף דעתו של ר"ש ור' אסי לא ביאר כרבה בגלל קושיית אביי, והוא לא ביאר כרבא בגלל הקושיא **מוזאת תורת החטאת**, והוא לא ביאר רב אשי בגלל קושיית רב אחא בר רבא.

לכאורה במנחת חוטא פשוט שפסול שלא לשמה כי היא נקראת חטאת שכתוב **לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה כי חטאת היא**, אך מנין גגם במנחת קנאות פוסל שלא לשמה לכאורה יש ללמוד ממה ששנה תלמיד לפני ר"נ שמנחת קנאות מותרת נדבה ור"נ אמר לו שאכן לומדים את זה בגזירה שוה שנאמר **בה מזכרת עוון** ונאמר **ואותה נתן לכם לשאת את עוון העדה** וכמו שחטאת מותרת נדבה כך מנחת קנאות מותרת נדבה וא"כ נלמד משם שכמו שבחטאת פוסל שלא לשמה כך במנחת קנאות פוסל שלא לשמה, אך קשה א"כ גם באשם נלמד שפסול שלא לשמה שהרי בו אמרו **עווננו** ונלמד בגזירה שוה מחטאת ואין לומר שלא לומדים עוון מעווננו שהרי ר' ישמעאל אמר שלומדים שיבה מביאה בנגעי בתים, ועוד שניתן ללמוד בגזירה שוה מחטאת של שמיעת קול שכתוב **בה אם לא יגיד ונשא עווננו**, אלא יש לומר שמהגזירה שוה לומדים רק לענין שמותרת נדבה והפסול שלא לשמה במנחת חוטא ובמנחת קנאות יש ללמוד ממה שכתוב בהם **היא ואין לומר שא"כ גם באשם יפסל שלא לשמו שכתוב בו הוא ששנינו שנאמר בו הוא לאחר הקטרת אימוריו והוא עצמו שלא קרבו אימוריו כשר וא"כ גם שלא לשמה לא פוסל בו, ומה שכתוב באשם הוא מלמד כדברי רב הונא בשם רב שאם אשם ניתק לרעייה ושחטו סתם הוא כשר לשם עולה ודוקא בניתק ואם לא ניתק פסול לשם עולה שכתוב בו הוא בהווייתו יהיה.**

רב אומר שאם קמץ את מנחת העומר שלא לשמה היא פסולה כיון שהיא באה להתיר ולא התירה וכן אשם נזיר **עמוד ב** ואשם מצורע ששחטם שלא לשמה הם פסולים כי הם באו להכשיר ולא הכשירו, ולכאורה יש להוכיח ממה ששנינו שכל המנחות שקמצם שלא לשמה כשרות מלבד מנחת חוטא ומנחת קנאות ולא כתוב גם מנחת העומר, ויש לומר שהמשנה דברה על המנחות של יחיד ועל המנחות שבאים בגלל עצמם ולא מה שבא בגלל הזבח והמשנה מונה את מה שקבוע לה זמן ולא מה שלא קבוע לה זמן.

יש להקשות בדברי רב שאשם נזיר ומצורע פסולים שלא לשמם ששנינו בזבחים שכל הזבחים ששחטם שלא לשמם כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה חוץ מהפסח והחטאת ולא כתוב גם חוץ מאשם נזיר ומצורע, ויש לומר שכיוון שיש אשם גזילות ומעילות שבאו לכפרה א"כ אין הדבר פסוק שבאשם פסול שלא לשמה, אך קשה שכמו שרב אמר שאשם נזיר ומצורע שבאו להכשיר ולא הכשירו א"כ גם אשם גזילות ומעילות שבאו לכפר ולא כיפרו שיפסלו שלא לשמן, ור' ירמיה אומר שמצאנו שהתורה חלקה בין מכפרים למכשירים שבמכפרים יש שבאים לאחר מיתה ובמכשירים אין כאלה שבאים לאחר מיתה, ששנינו שאשה שהביאה חטאת ומתה יורשיה יקריבו את עולתה אך אם הקריבה את עולתה לא יקריבו היורשים את חטאתה, ור' יהודה בן ר"ש בן פזי מקשה וכי אין מכשירים שבאים לאחר מיתה הרי שנינו שמי שהפריש מעות לנזירותו לא נהנים מהם ולא מועלים כי הם ראויים לשלמים ואם מת והיו לו מעות סתומים יפלו לנדבה, ואם המעות היו מפורשים דמי חטאת לכו לים המלח ולא נהנים ולא מועלים בהם ודמי עולה יקריב בהם עולה ומועלים בהם ודמי שלמים יביא בהם שלמים שיאכלו ליום אחד ואינם טעונים לחם והרי עולה ושלמים של נזיר הם מכשירים ובכ"ז הם באים לאחר מיתה, ורב פפא מבאר שכוונת ר' ירמיה שלא מצאנו הכשר קבוע שבא לאחר מיתה וקרבתו נזיר הם הכשר שאינו קבוע,

דף ה שהרי שנינו שאם גילח על אחד משלשתם יצא, ויש להקשות שישנה ברייתא מפורשת שאם שחט אשם מצורע שלא לשמו או שלא נתן מדמו על הבהונות הוא עולה למזבח והוא טעון נסכים וצריך אשם אחר להכשירו א"כ שנינו להדיא שלא כדברי רב.

ר"ל אומר שאם קמץ את מנחת העומר שלא לשמה היא כשרה אך אין שייריה נאכלים עד שיביא עומר אחר להתירה, אך קשה איך מקריבים את מנחת העומר הרי כתוב **ממשקה ישראל** שמקריבים רק מהמותר לישראל, ורב אדא בר אבהו אומר שר"ל סובר שאין מחוסר זמן בו ביום, ורב אדא בר רב יצחק מקשה ששנינו שיש בעופות שאין במנחות ויש במנחות שאין בעופות, עופות באים בנדבת שניים וכל מחוסרי כפרה מביאים אותם והם הותרו מכלל איסור נבלה בקודש במליקה מה שאין כן במנחות, ויש במנחות שהם טעונות כלי ותנופה והגשה וישנם בציבור כיחיד מה שאין כן בעופות, ולכאורה לר"ל גם במנחות יש מה שהותר מכלל איסורן והיינו מנחת העומר שקרבה שלא לשמה שהותר בה חדש, ויש לומר שכיון שאין מחוסר זמן בו ביום א"כ זה לא נקרא איסור, ורב ששת מקשה ממה ששנינו שאם הקדים מתן שמן למתן דם ימלא שמן ויחזור ויתן שמן אחר מתן דם ואם הקדים מתן בהונות למתן שבע ימלא שמן ויחזור ויתן מתן בהונות אחר מתן דם ואם נאמר שאין מחוסר זמן בו ביום מדוע יחזור ויתן הרי מה שעשה עשה, ורב פפא מבאר שבהלכות מצורע יש דין מיוחד שכתוב בהם הוייה שהרי נאמר **זאת תהיה תורת המצורע** תהיה בהווייה, ורב פפא מקשה ממה ששנינו שאם הקדים חטאת לאשם לא ימסר אחר בדמו אלא יעברו את צורתה ותשרף ולכאורה מה מקשה רב פפא הרי הוא עצמו אמר שבמצורע יש דין מיוחד שתהיה בהווייה אלא היה קשה לרב פפא שדוקא בעבודה נאמר שתהיה בהווייה אך שחיטה אינה עבודה ואם אין מחוסר זמן בו ביום מדוע ימסר אחר בדמה הרי ניתן להקריב את האשם ואח"כ את החטאת, ורב פפא מבאר שר"ל אמר יחד עם ר' יוחנן שאף בזמן ביהמ"ק האיר המזרח מתיר את החדש וא"כ מותר להקריב את העומר, **עמוד ב** ור"ל לא אמר את דבריו בפירוש אלא נלמד מן הכלל ששנינו שאין מביאים מנחת ביכורים ומנחת בהמה קודם לעומר ואם הביא פסול, ולא מביאים מהחדש קודם שתי הלחם ואם הביא כשר, ואמר ר' יצחק בשם ר"ל שרק ב"ד או בט"ו פסול אך בששה עשר אם הביא כשר א"כ הוא סובר שהאיר המזרח מתיר.

רבא אומר שמנחת העומר שקמצה שלא לשמה כשרה ושייריה נאכלים ואינה צריכה מנחת העומר להכשירה שמחשבה מועילה רק במי שראוי לעבודה ובדבר הראוי לעבודה ובמקום הראוי לעבודה, במי שראוי לעבודה למעט כהן בעל מום,

בדבר הראוי לעבודה למעט מנחת העומר שאינה ראויה שהיא חידוש שקריבה שעורים, במקום הראוי לעבודה למעט נפגם המזבח.

שנו בברייתא שמהפסוק **מן הבקר** מיעטו טריפה ולכאורה היה ניתן ללמוד מבעל מום שכשר להדיוט ופסול לגבוה ק"ו טריפה שפסולה להדיוט שהיא פסולה לגבוה ויש להוכיח מחלב ודם שהם אסורים להדיוט ומותרים לגבוה, אך יש לפרוך שחלב ודם באים מכלל היתר וטריפה אינה בכלל התר, ויש להוכיח ממליקה שמותרת לגבוה ולא להדיוט אך יש לדחות שמליקה נאסרה להדיוט בגלל קדושתה אך היא ראויה, משא"כ בטריפה שלא נאסרה מחמת קדושה, ואם השבת על הק"ו יש ללמוד מכן הבקר להוציא טריפה ומבאר רב שהתשובה היא ממנחת העומר שהיא אסורה להדיוט ומותרת לגבוה אך יש לדחות שמנחת העומר מתירה חדש ואם נאמר שמדובר בשביעית אך גם בשביעית היא מתירה ספיחין ויש לומר שזה כר"ע שאסר ספיחין בשביעית ורב אחא בר רבא אומר שגם לר"ע יש לפרוך שמנחת העומר מתירה חדש בחו"ל ואף למ"ד שחדש בחו"ל לא נאסר מדאורייתא אך זה בא להיתר את האיסור חדש שבתוכה, ורב אחא מדפתי אמר לרבינא שגם טריפה נקריב ונתיר את הלאו שבה אלא יש לומר שהפירכא היא שמנחת העומר מצותה בכך, ור"ל אומר שניתן להוכיח ממפטם את הקטורת שאסור להדיוט ומותר לגבוה, אך יש לדחות שפיטום זה איסור על הגברא אלא ר"ל התכוון להוכיח מפיטום הקטורת, ויש לדחות שפיטום הקטורת מצוותו בכך, ומר בר רבינא אומר שיש להוכיח משבת שאסורה להדיוט ומותרת לגבוה, אך יש לדחות ששבת הותרה מכללה להדיוט במילה אך יש לומר שמילה אינה צורך הדיוט אלא זה צורך מצוה אך הדחיה היא ששבת מצוותה בכך, ורב אדא בר אבא אומר שיש להוכיח מכלאיים שנאסר להדיוט ומותר לגבוה אך יש לדחות שכלאיים הותרו מכללם להדיוט בציצית אך יש לומר שציצית אינו צורך הדיוט אלא צורך גבוה,

דף ו אלא יש לפרוך שכלאיים מצוותם בכך, ורב שישא בר רב אידי אומר שהיה ניתן להחזיר את הדין וללמוד מבמה הצד שאם תפרוך שמליקה קדושתה אוסרתה יש להוכיח מחלב ודם ואם תפרוך שחלב ודם באים מכלל התר יש להוכיח ממליקה, ויש ללמוד משניהם במה הצד שהם אסורים להדיוט ומותרים לגבוה ויש ללמוד מהם טריפה שאף שהיא אסורה להדיוט היא מותרת לגבוה, אך יש לפרוך על הצד השווה שמצותם בכך, ורב אשי אומר שיש לפרוך מתחילת הדין שאין ללמוד מבעל מום שעשה בו מקריבים כקריבים, ורב אחא סבא אמר לרב אשי שיש להוכיח מיוצא דופן שלא עשה בו מקריבים כקריבים ומותר להדיוט ואסור לגבוה ואם נפרוך שיוצא דופן אינו קדוש בכורה יש להוכיח מבעל מום ואם תפרוך שעשה בו מקריבים כקריבים יש להוכיח מיוצא דופן ויש ללמוד מהצד השווה שהם מותרים להדיוט ואסורים לגבוה ק"ו טריפה שאסורה להדיוט תאסר לגבוה, אך יש לפרוך על הצד השווה שהם לא התירו מכללם ואילו טריפה הותרה מכללה ורב אחא בר רבא שאל את רב אשי היכן הותרה טריפה מכללה שאין לומר במליקת עולת העוף שהרי גם בעל מום הותר בעוף ששנינו שדין תמות וזכרות הוא רק בבהמה ולא בעופות ואם הכוונה למליקה חטאת העוף לכהנים הרי הם זוכים משולחן גבוה, אלא הפירכא היא שמומם ניכר ואילו טריפה אין מומה ניכר ולכן צריך את הפסוק **מן הבקר**, אך לכאורה ניתן ללמוד טריפה מהפסוק **ממשקה ישראל** שמקריבים רק מהמתור לישאל ועוד ניתן ללמוד מהפסוק **כל אשר יעבור** למעט טריפה שאינה עוברת, ויש לומר שצריך את כולם שאם היינו לומדים מהפסוק **ממשקה ישראל** היינו ממעטים רק מה שלא היה לו שעת הכושר כמו ערלה וכלאי הכרם אך דבר שהיה לו שעת הכושר יהיה מותר לכן לומדים **מכל אשר יעבור** ואם היינו לומדים מכל אשר יעבוד היינו ממעטים רק מה שהיה טריפה קודם הקדש כמו מעשר אך אם נטרפה אחר שהוקדשה שהיתה ראויה בשעת הקדש א"כ תהיה כשרה לכן צריך את הפסוק **מן הבקר** למעט טריפה שאינה ראויה כלל לקרבן.

משנה בין מנחת חוטא ושאר המנחות שקמצם זר אונן טבול יום מחוסר בגדים ומחוסר כפורים ושלא רחץ ידיו ורגליו ערל

טמא יושב עומד על גבי כלים או על גבי בהמה או על גבי רגל חבירו פסול ואם קמץ בשמאל פסול וכן בתירא אומר שיחזיר ויחזור ויקמוץ בימין אם קמץ ועלה בידו צרור או גרגר מלח או קורט לבונה פסול כי אמרו שהקמוץ שחסר ויתר פסול יתר הוא כשקמצו מבורץ וחסר היינו שקמצו בראשי אצבעותיו. **גמרא** יש להקשות מדוע כתוב במשנה אחד מנחת חוטא ואחד כל המנחות הרי ניתן לכתוב כל המנחות שקמצום הפסולים ויש לומר שצריך את זה לדעת ר"ש שאמר שבדין הוא שבמנחת חוטא יביאו שמן ולבונה שלא ירויח החוטא ומה שהתורה לא הצריכה שמן ולבונה זה כדי שקרבנו לא יהיה מהודר והיה בדין שבחטאת חלב יביאו נסכים **עמוד ב** שלא ירויח החוטא ומה שהיא לא טעונה שמן זה כדי שקרבנו לא יהיה מהודר ואם ר"ש אמר שהתורה אמר שקרבנו לא יהיה מהודר א"כ כשיקמצו הפסולים זה יהיה כשר קמ"ל שלא, אך לפ"ז גם לגבי חטאת היה צריך לכתוב אחד חטאת חלב ואחד כל הזבחים שקבלו דמן זר ואונן פסול ונאמר שזה לדעת ר"ש א"כ משמע שכשכתוב כל ולא כתוב חוץ משמע כולם ממש וא"כ גם לגבי מנחות משמע כולם, ויש לומר שצריך לחדש את זה שלא נאמר שכמו שהרישא לא כר"ש לדעת רבה ורבא א"כ גם הסיפא לא כר"ש קמ"ל שהסיפא היא גם לר"ש.

רב אומר שאם זר קמץ הוא יחזיר אך קשה שבמשנה שנינו שזר פסל, יש לומר שהכוונה שפסל עד שיחזיר אך לפ"ז זה כדעת בן בתירא בקמץ בשמאל ויש לומר שכשהקמוץ בעין רבנן לא חלקו על בן בתירא ונחלקו כשחסר הקמוץ שלרבנן לא יביא מביתו וימלאנו ולבן בתירא יביא מביתו וימלאנו, אך קשה א"כ בן בתירא צריך לומר יחזיר ויביא מביתו וימלאנו ויחזור ויקמוץ ולא סתם שיחזיר ויקמוץ בימין, אלא יש לומר שרב דיבר לבן בתירא והחידוש הוא שלא נאמר שכן בתירא מכשיר רק בעבודה בשמאל ולא בשאר פסולים, קמ"ל שהוא מכשיר גם בשאר פסולים, ולכאורה מה החילוק בין שמאל לכולם שאם נאמר שעבודת שמאל הוכשרה בעבודת יוה"כ א"כ גם בזר מצאנו הכשר בשחיטה, ויש לדחות ששחיטה אינה עבודה, אך קשה שר' זירא אמר בשם רב ששחיטת פרה פסולה בזר וכתוב בפרה אלעזר וחוקה, ויש לומר שפרה היא קדשי בדק הבית אך קשה שזה ק"ו שאם קדשי בדק הבית צריך כהונה ק"ו שקדשי מזבח צריך כהונה, ומבאר רב שישא בר רב אידי שזה כמו מראות נגעים שזה לא עבודה וככ"ז צריך כהונה, אך קשה שנלמד מבמה ואין לומר שלא לומדים מבמה שהרי שנינו מנין ליוצא שאם עלה לא ירד כי זר כשר בבמה, ויש לומר שהתנא סמך על הפסוק **זאת תורת העולה** ולא בגלל שלמדו מבמה, אך קשה שלולא דברי רב היינו אומרים שכן בתירא פסל בשאר פסולים והרי שנינו שר' יוסי בר' יהודה ור"א בן ר"ש אמרו שכן בתירא מכשיר בכל הפסולים, ועוד שנינו שלמדו מהפסוק **וקמץ** שזה ממקום שרגלי הזר עומדות וכן בתירא אומר מנין שאם קמץ בשמאל שיחזיר ויחזור ויקמוץ בימין שכתוב **וקמץ משם** ממקום שכבר קמץ ואם הפסוק כתב בסתם א"כ נלמד משם את כל הפסולים, אלא רב בא לחדש שגם כשקמץ וקידש בכלי יכול להחזיר ולקמוץ שוב ולא כמו התנאים בברייתא ששנינו שר' יוסי בן יוסי בן יאסיין ור' יהודה הנחתום אמרו בדעת בן בתירא שרק אם לא קידש יכול להחזיר אך אם קידש הוא פסל, וללישנא בתרא רב אמר שכן בתירא מכשיר רק בקמץ ולא קידש אך אם קידש הוא פסל כאותם תנאים ולא כת"ק, ור"נ מקשה מה סברתם של הפוסלים הרי אם קמיצת הפסולים היא עבודה א"כ יפסול גם בלי מתן כלי ואם היא לא עבודה מה הנ"מ שקידש בכלי, ור"נ אומר שאכן קמיצה היא עבודה אך היא נגמרת רק כשעשה מתן כלי.